

Gelooven we dat Gods verkiezende liefde de bron is van al wat de 7000, die hun knie niet buigen voor Baäl, zijn en hebben?

Gelooven we, dat het de HEERE is die Reformatie geeft en dat Hij een overblijfsel doet wederkeren tot Zijn Woord en dienst?

Kennen we den HEERE en erkennen we Hem in de almacht van Zijn genade, die dooden levend maakt en de dingen, die niet zijn, roept alsof zij waren?

Dan zullen we ook verstaan hoe dwaas en goddeloos en gevaarlijk de hoogmoed is. Dan hebben we door den schijn heengezien en onszelf leeren kennen als zwakke, kleine, zondige menschjes, in ons zelf minder dan niet en ijdelheid.

Dan zien we dat de kerk en het volk des HEEREN op zichzelf — met alle zoogenaamde groote mannen er bij — zich geen dag op de been kan houden.

Dan leeren we roemen, ja zeker, maar roemen in den HEERE alleen.

Niet alleen met vrome woorden, maar metterdaad en in waarheid.

En dan leeren we alles verwachten voor de kerk van Hem, die alle macht heeft in hemel en op aarde. Die gisteren en heden dezelfde is en tot in eeuwigheid. „Wees niet hooggevoelende, maar vrees“.

H. J. J.

KERKELIJK LEVEN

*: Speculatie of analyse van speculatie?

Verleden week hebben we enkele thetische opmerkingen gegeven over „God, altijd Subject, doch nimmer object van kosmische therapie“. De lezer heeft wel begrepen, dat in die eenvoudige opmerkingen consequenties lagen in de richting van de afwijking der onder een steeds smaller wordende groep gangbare „gemeene-gratie-leer“. Want in de lijn dezer beschouwing ligt onze opvatting: natuur en conserveering („therapie“) van het geschapene (ook na den val) is geen „genade“, ook geen „vloek“, doch substraat voor zegen en voor vloek.

Nu schreven we, reeds geruimen tijd geleden, eens het volgende: „Het openbaringslicht leert ons, dat God zich verbeelijken wilde in de betooning van zijn rechtvaardigheid en tevens van zijn barmhertigheid, aan welke beide een Adamietische massa was toegedaacht als demonstratiemateriaal. Terecht is door Greijdanus opgemerkt, dat voor hypothetische vragen, „hoe het gegaan zou zijn, wanneer dit niet, of dat wel, geschied wäre, indien b.v. de zonde niet in de wereld gekomen wäre, geene plaats blijft“. Zoo ook niet voor de vraag, hoe het gegaan zou zijn, indien God na den val zijn bedreiging aanstonds had uitgevoerd (hetgeen Hij intusschen wel degelijk gedaan heeft, Hij, de Getrouwe en Waarachtige). Maar wij verstouten ons óók eens, en vragen, hoe het gegaan zou zijn, indien na den val de protoplasten aanstonds waren ter helle gevaren“.

En wij betoogden toen: dan zouden „wij“ er niet eens geweest zijn. Dan zou er geen hel voor Adamieten geweest zijn; en met straf over Adamieten had God tóch gedreigd. Is Hij soms niet waarschijnlijk in zijn dreigen? Met andere woorden: als Adam „publiek persoon“ is, d.w.z. beslissend (in zijn gedrag) mede voor zijn kinderen, dan zou God, indien Adam „direct ter helle gevaren was“, de aangewezen „publieke“ persoon hebben gestraft als privé-persoon. En dat kan niet. Wie tot publiek persoon is aangesteld, kan niet als privé-persoon langs een achterdeur uit het paradijs naar een hel-voor-slechts-twee-persoonen worden weggedaan. Men moet de „verschrikkelijke“ betekenis van Adam als publiek persoon niet door onwezenlijke speculaties over een mogelijk verdere van Adam als privé-persoon wegdeneren.

Nu heeft Berkouwer vlam gevat op die woorden van ons: „maar wij verstouten ons óók eens“. Hij zei: maar nu vang ik u in uw eigen woorden. Nu gaat ge zelf óók speculeren.

Maar wij meenen, dat Berkouwer hier onze analyse-van-speculatie verward met een nieuwe speculatie. Onze vraag is geen abstract-hypothetisch redeneren, zoals Berkouwer beweert, want ze is bloot analytisch. Ze betekent niet meer dan: wat zegt u daar, als u (de opponent) fantaseert over een aanstonds „ter helle“ varen. Wie een speculatieve vraag analyseert, speculeert niet zelf, maar concretiseert de speculatie van den ander..... Welnu, indien de protoplasten aanstonds ter helle gevaren waren, dan kwam dat hierop neer: de plaats der buitenste duisternis had alsdan twee menschen opgenomen. Gods (uit de Schrift ons bekende) raad, reeds aangaande deze plaats, wäre daarmee gebroken. Nog één concretiseering van Kuyper's hypothese: indien het God behaagd had, alléén een hel te openen voor de adamietische menscheid, ook dan wäre ter bereiking van dit doel noodig geweest een prolongatie der geschiedenis, een huwelijksleven met zijn annexa, een evenwichtsklimaat, een universele evenwichtspostie, maatschappelijke en politieke ordening, ja, óók wat de Canones noemen: studium tot de deugd en de uiterlijke tucht.

Het lijkt ons nog al eenvoudig. We hebben dus onze woorden: „wij verstouten ons óók eens“ geschreven, niet, natuurlijk, om in dezelfde fout te vallen. Wel, om a) gebruik te maken van bijbelsche gegevens omtrent Gods bedoeling, daaruit blijkende, dat Hij verkiest en verwerpt, en van eeuwigheid al Zijn werken kent, en b) om te demonstreeren, dat men zoo benauwend tendentius is in zijn vragen en niet-vragen, zoolang men n.l. met verwarloosheid van het moment van Gods „toorn“ en „oordeel“ den nadruk legt op het motief van „gunst“ en „genade“. Daarom was het ook onjuist, dat Berkouwer opmerkte, dat men „hier“ (nu ook wij ons „eens verstouten“) „de zuiverheid van de speculatie“ bespeurt, „die zich van de Schrift distancieert“ en dit nog wel direct na de theoretische verwerping der speculatie“.

Dit argument zou ons althans nog éénigszins toespreken, indien de auteur radikaal van Kuyper's speculaties over „hetgeen gebeurd zou zijn“, indien de protoplasten aanstonds ter helle gevaren waren, afscheid genomen had. Maar, afgezien daarvan: het is niet waar, dat wij ons hier van de Schrift distancieeren. Als Gode al zijn werken van eeuwigheid bekend zijn, en als conserveering geen moment van doelbewuste regering los is, dan is het opwerpen van een terwille van speculatie in Kuyper's schema kunstmatig verdrongen vraag juist een heendringen naar de Schrift.

Nu Berkouwer zijn kracht verteert in een — onze meeste argumenten voorbijgaande gladweg negeerende — bescherming van Kuyper's onhoudbare gemeene-gratie-schema, zien we hem schade belooft in den omgang met hen, die aan de gereformeerde theologie meewerken. Zonder van zijn kring zich te laten belesen, komt hij Roomschen tegen, dan probeert hij hun standpunt te pellen. Komt hij Barthianen tegen, dan rekent hij met citaatje zóó, om de klacht over citaat zúú zóó noodig recht te zetten. Komt hij aan ons toe, dan pelt hij nauwlijks. Hij geeft een drogreden. Hij verwacht analyse van speculatie met speculatie.

K. S.

*: Gods vrijheid aangetast? Speciaal of exclusief?

We schreven, destijds, dat, stel eens, dat God alleen maar had willen straffen (maar dan de in uitzicht gestelde Adamieten), reeds daarvoor continuëering (ook na den val) van tijd en geschiedenis en kinderen-verveken (om uit Adam Adamieten te zien geboren worden) „noodzakelijk“ zou zijn geweest.

Dat is dus weer analyse, geen speculatie.

Ook op dat woord „noodzakelijk“ is Berkouwer afgestevend. Maar tóch laten wij op dit woord „noodzakelijk“ niet afdingen. Berkouwer, in een wanhopige poging, om het van alle kanten (verreweg het meeste laat hij rustig liggen) aangevochten begrip van „gratie“ in den zin van „gemeene-gratie“ toch nog overeind te houden, komt op tegen de z.l. hier logicietische (!) constructie van een „moeten“ in God.

Och ja, met behulp van zulke suggesties kan men een poosje voortgaan, sentimenten wakker te roepen bij gebrek aan argumenten. Maar ditmaal is de onvruchtbaarheid van zulk een „argument“ al zeer snel aanwysbaar: het schijnt zoo iets te suggereren, als zouden wij in ons spreken van „moeten“ Gods vrijheid wegdenken.

Maar op dezelfde pagina moet Berkouwer erkennen, dat wij „er van uitgaan, dat God niet uit één van Zijn deugden, maar uit die alle laat geboren worden, wat geboren wordt“ (vgl. ons boek: Wat is de Hemel? Ie dr. 289).

Welnu, in zulk een uitspraak ligt toch opgesloten, dat wij minstens óók Gods vrijheid willen erkend zien, en haar operatief achten in de geboorte van wat wordt?

Het is in dit verband een te „naieve“ bestrijding, als Berkouwer opmerkt: de Schrift legt meermalen zelf een speciaal verband tusschen het werk Gods en één Zijner deugden.

Maar wie ontkent dat? Toch zeker niemand?

Berkouwer vlucht in het woord „speciaal“, maar, als hij bestrijden wil, wat onzerzijds geschreven is, had hij „speciaal“ moeten vervangen door „exclusief“, „uitsluitend“. Natuurlijk waagt hij dit niet; hij zegt trouwens zelf, zijn heele quasi-bestrijding meteen weer ongedaan makende: dat de Schrift soms dit speciale verband legt, „zonder daarmee aan de eenheid en harmonie van Gods deugden ook maar eenigszins te kort te doen“.

We zouden zeggen: doe jij dan desgelijks, en strijd niet tegen wat ge zelf erkennen moet als juist. Wie Kuyper's voorkeur voor het „gratie-motief“ in het probleem van de conserveering der wereld niet anders verdedigen kan, houde liever op, te schieten van een verloren schans.

Als wij hierboven spreken van „noodzakelijk“, dan is dit alles minder dan een capituleeren voor de leer van een onvrijen God, of een overhellen naar de these van een „absolute goddelijke macht“ (die alles en nog wat zou „kunnen“) in onderscheiding van een „geordende macht“ van God, die dan alleen maar zou kunnen, wat Hij eenmaal had vastgesteld. Het woord „noodzakelijk“ is ook nu weer puur analyseerend: het betekent: A is A; als iemand A zegt, dan is dat A; als iemand 4 zegt, dan zegt hij ook: 2 maal 2; als iemand een gulden betaalt, dan betaalt hij de waarde van vier kwartjes. Als God een hel schept voor Adamieten — en dat Hij dit van plan was, is de leer der Schrift, dan houdt dat dus in, dat Hij van plan is, Adamieten er te doen komen; en als Hij in het paradijs Adam verbondssancties doet hooren, waarin Hij van kinderen Adams, dus van Adamieten spreekt, wel, dan weet een aan de Schrift gehoorzaam man, dat die er komen zullen.

Dat heeft met speculatie over een goddelijk „moeten“ in den zin van Hem dwingende necessitas (noodzakelijkheid) geen zwém te maken; het heeft wel te maken met een vraag aan Berkouwer en Kuyper: wat zegt U, als U met alle gereformeerde menschen leert: God heeft een besluit bekend gemaakt, en dat besluit houdt in, dat Hij aan de Adamieten bezoeken zal, ten goede dan wel ten kwade, wat hetzij de eerste, hetzij de tweede Adam deed?

Eén van beide: Berkouwer moet ronduit verklaren: God heeft niets besloten (en geopenbaard, reeds vóór den val) aangaande zijn opereeren willen met en aan Adamieten (desnoods: Hij zei het wel, maar méende het niet), óf: hij moet erkennen, dat het dan Schriftgehoorzaam is, te lezen wat er staat: er zullen Adamieten komen, ook al wäre het, omdat anders noch de zegen, noch de vloek kan intreden naar de gestelde bondssancties aan het genoemde adres, d.w.z. aan Adamieten.

Ook dit argument wijzen we dus af. Berkouwer verwacht eerst: analyse met speculatie. En een poosje later haalt hij „speciaal“ en „exclusief“ door elkaar.

Heeft Hij soms uitzonderingen in zijn geest, als de kerk zingt: Door al Uw deugden aangespoord, hebt Gij Uw Woord (ook strafwoord) en trouw (allereerst aan U zelf) verheven? Zoo ja, dan zingen wij liever rustig door met de kerk: ik vind dat een heel mooi psalmvers. K. S.

*: Ursinus-Ridderbos

Prof. Ridderbos verklaart thans, dat hij het debatje over de vraag, of Ursinus al dan niet „bij hem en de zijnen preeken mag“ (wat ik blijf ontkennen) nu van zijn kant maar verder laat schieten. Hij zal dus niet meer antwoorden op onze tegen-argumenten. Debatten moeten, net als lofzangen, toch een keer een eind hebben?

Zeker, zeker. Maar als onder debat of lofzang iemand iets beweert, dat er heelemaal „naast“ is, en den opponent het tegendeel in de schoenen schuift van wat hij beweerd heeft, en het punt is ter zake, dan betekent het plan, om maar op te houden, geen verlos, om duidelijke onwaarheden te laten staan. Dat zal prof. R. met ons wel eens zijn.

Wij zullen dus afwachten, of hij alsnog voldoet aan mijn verzoek, om de in ons vorig nummer aangewezen aperte onwaarheid terug te nemen; dat verzoek had hij nog niet kunnen lezen, toen hij meedeelde, maar te willen ophouden met het toch wel leerzame gevalletje. Voorloopig wachten wij dus maar af.

K. S.

*: Kerktaal

De synodocratische kerkbode classis Dordrecht herinnert in een artikelje van ds W. F. M. Lindeboom aan ondergeteekende's „Kerktaal en Leven“, een van de jeugdwerken. Het blad meent, dat een herdruk wel loonend zou zijn; nu, die is onderweg (in de rubriek „Om Woord en Kerk“, uitgave van de fa Oosterbaan & Le Cointre, Goes); ik meen te weten, dat de herdruk binnen enkele maanden er wezen zal. Schrijver in gezegd orgaan merkt op, dat bij eventueelen herdruk een nieuw hoofdstuk over de taal in de kerkbodes niet overbodig wezen zou. We zijn het met hem eens, maar zullen er toch maar niet aan beginnen, vanwege ander werk, en ook, omdat degenen, die zich aan het boek niet storen, door een aanhangsel het evenmin zullen doen.

Maar om aan te toonen, hoe noodig een bespreking van die kerkbode taal wel wezen zou, merkt ds Lindeboom op:

„Het „Kerkblad van de Gereformeerde Kerken van 's-Gravenhage“ plaatst een meditatie over Jacobus 5 vs 13b: „Is iemand goedsmoeds, dat hij psalmzingt...“ Maar de titel van deze meditatie raadt u in geen tiezen. Want het opschrift luidt: **Gedikte Maarten?** De verklaring komt pas aan het slot. Die naam had in den volksmond in de eerste gemeente van den schrijver een type, dat op de buitenwegen luidkeels psalmen plaecht te zingen. Dus toch, de taal van onzen tijd, ook in de kerkbode, de taal van de straat, zelfs boven een meditatie? Is dit nu actueel of stijlloos of beide mis-schieten?“

In het Kerkblad van de Gereformeerde Kerken in Noord-Brabant en Limburg geeft één der redacteuren een verslag van de Particuliere Synode in vervolg-artikelen. Deze week onder den titel: „Het ontroeren van een rijstebrelpot (en een schrijverke)“. De schrijver vindt zijn beelddraak blijkbaar een „trouvaille“, want zelfs in het tweede deel over het „Schrijverke“ komt hij nog eens op dien rijstebrelpot terug. En de eerste kolom ging reeds vrijwel geheel over den rijstebrelpot. Hoewel onder dit beeld een heel prijzenswaardig doel werd voorgesteld, n.l. de collecte voor den Evangelisatiearbeid in Noord-Brabant en Limburg, was nochtans na lezing mijn eetlust bijna vergaan. Naar mijn meening is de taal voor de kerkbode nu eenmaal niet de taal van de keukens“.

Tot zoover ds Lindeboom.

Ik geloof, dat de signaleerde „zotternijen“ niet zozeer een kwestie van taal zijn, als wel van bedelarij. De schrijvers weten soms, dat ze voor meditaties, of kerkelijke verslagen geen lezers haast kunnen krijgen, tenzij ze opvallend gaan doen; bedelen om de attentie dus.

Heb ik daarin gelijk, dan is de „toepassing“ niet: gebruik af en toe eens een opvallend opschrift, maar probeer kerkelijk zóó te spreken en te schrijven, dat je degenen, die de moeite waard zijn, wat geeft te danken. Zolang het kerkvolk nog „zwarte kost“ verdragen wil, is het nog niet verloren.

K. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Enkele consequenties uit de erkenning van het Evangelistenambt

Uit de erkenning van het ambt van evangelist zal het een en ander volgen. In het kort zij op het volgende gewezen.

In de eerste plaats, gelijk het meerderheidsrapport aanwijst (bl. 12), dat een eigen bevestigings-formulier noodig is. Het formulier om de dienaars des Woords te bevestigen is, ook al brengt men enkele wijzigingen en toevoegingen aan, ongeschikt. Ds Doornbos gaf in zijn reeds genoemd boekje een proeve. Wij voor ons meenen, dat daarin het ambt van evangelist al te kort is omschreven en meerdere Schriftgegevens kunnen worden benut om diens ambtstaak te omschrijven.

Voorts volgt uit genoemde erkenning, dat de evangelist nimmer lid noch plaatselijk predikant van één der pas geplante kerken op het „zendings-veld“ kan worden. Wat dit laatste betreft: de evangelist heeft immers de ambtelijke roeping de geloovigen te leiden naar een zelfstandig geïnstitueerd en dus ambtelijk kerkelijk leven. Is het zoover, dat die